

ÚSTREDIE PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY

**Koncepcia zabezpečovania vykonávania opatrení v zariadeniach sociálnoprávnej
ochrany a sociálnej kurately na roky 2021 – 2025**
Plán deinštitucionalizácie

December 2020

Obsah

Všeobecný úvod

- 1. Východiská Konceptie zabezpečovania vykonávania opatrení v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na roky 2021 – 2025/Plán deinštitucionalizácie**
- 2. Cieľ a úlohy Konceptie zabezpečovania vykonávania opatrení v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na roky 2021 – 2025/Plán deinštitucionalizácie**
- 3. Finančné zabezpečenie a finančný dopad koncepčných zámerov centier pre deti a rodiny**

Prílohy

Úvod

Rodina, ako základná jednotka spoločnosti a prirodzené prostredie pre rast a blaho všetkých svojich členov a najmä detí, musí mať nárok na potrebnú ochranu a takú pomoc, aby mohla bezo zbytku plniť svoju úlohu v spoločnosti.

V záujme plného a harmonického rozvoja osobnosti by malo dieťa vyrastať v rodinnom prostredí v atmosfére šťastia, lásky a porozumenia.

(Preambula Dohovoru OSN o právach dieťaťa¹)

Zmenami zákona² č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 305/2005 Z. z.“) účinnými od 1. januára 2019 boli na úrovni národnej právnej úpravy Slovenskej republiky vytvorené podmienky ako na rozvoj nových, tak i zvyšovanie kvality a efektivity všetkých foriem práce s dieťaťom a jeho rodinou v závislosti od situácie, v ktorej sa dieťa, rodina alebo plnoletá fyzická osoba nachádza tak, aby umiestnenie dieťaťa v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately – centre pre deti a rodiny (ďalej len „CDR“) na základe rozhodnutia súdu bolo skutočne krajným a tiež dočasným riešením.

Hlavným dôvodom prijatia novej zákonnej úpravy reglementujúcej podmienky a povinnosti v oblasti rozvoja foriem pomoci deťom a ich rodinám bola nedostupnosť odborných služieb a absencia opatrení pre rodinu (ambulantných ako aj terénnych), ktorá bola dlhodobo riešená rozširovaním úloh orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „orgány SPODaSK“), ktoré však nedokázali dostatočne pokryť a riešiť potreby detí a ich rodín³.

V oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“) majú orgány SPODaSK kompetencie⁴ vyplývajúce z národnej, ako i medzinárodnej právnej úpravy, a to najmä:

- pri voľbe a výkone opatrení SPODaSK uplatňovať vždy princíp najlepšieho záujmu dieťaťa;
- pracovať s rodinou dieťaťa a poskytovať podporu náhradným rodinám, vrátane pomoci v procese sprostredkovania náhradnej rodinnej starostlivosti, pomoci náhradným rodinám v adaptačných fázach po príchode dieťaťa do náhradnej rodiny a pomoci po návrate dieťa z náhradnej starostlivosti do rodiny;

---

¹ Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí o dojednaní Dohovoru o právach dieťaťa č. 104/1991 Zb.,

² Zákon č. 61/2018 Z.z. č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;

³ V roku 2018 bolo v evidencii orgánov SPODaSK 304 296 detí (199 695 rodín), z toho boli opatrenia vykonávané pre 72 152 detí (49 699 rodín). Zdroj: vybrané štatistické ukazovatele Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky;

⁴ Šiesta časť zákon č. 305/2005 Z.z.;

- zabezpečovať dostupnosť poskytovania odbornej pomoci klientom na komunitnej úrovni;
- zvyšovať kvalitu a efektivitu vykonávania opatrení SPODaSK ako v CDR (zabezpečením priestorových, personálnych, vzdelávacích a iných podmienok) tak i opatrení vykonávaných orgánmi SPODaSK,
- profesionalizovať výkon sociálnej práce, psychologickú činnosť a inej odbornej pomoci klientovi v jeho prirodzenom ako aj v náhradnom prostredí;
- zlepšovať podmienky na zapájanie detí a mladých dospelých do vecí, ktoré sa ich týkajú a podporovať dospelujúce deti a mladých dospelých pri osamostatňovaní sa;
- utvárať podmienky na podporu duševného zdravia detí
- iniciovať, podporovať a participovať na multidisciplinárnych riešeniach pomoci deťom a ich rodinám

1. **Východiská Konceptie zabezpečovania vykonávania opatrení v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na roky 2021 – 2025/Plán deinštitucionalizácie** (ďalej len „Konceptia“)

Konceptia nadväzuje na predchádzajúcu Konceptiu zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí v zariadeniach na roky 2016 – 2020/Plán transformácie a deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti a predstavuje základný koncepčný a plánovací dokument Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „Ústredie PSVaR“), v ktorom sú rozpracované strategické rozvojové zámery Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“) v oblasti SPODaSK, osobitne v oblasti náhradnej starostlivosti⁵. Konceptia je zároveň konkrétnym plánovacím dokumentom na naplnenie Stratégie deinštitucionalizácie sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike v časti náhradnej starostlivosti⁶ (ďalej len „Stratégia DEI“).

Právnymi východiskami Konceptie je najmä zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 36/2005 Z. z.“) a zákon č. 305/2005 Z. z. Konceptia v plnej miere rešpektuje základné princípy, na ktorých sú tieto právne úpravy postavené.

Implementácia cieľov Konceptie musí byť prioritne založená na:

- zabezpečovaní dostupnosti odbornej pomoci vytvorením funkčnej siete zariadení (v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia PSVaR a akreditovaných subjektov);
- uprednostňovaní preventívnej odbornej pomoci a podpory na princípe dobrovoľnosti (dohody);
- dôraze na komplexnosť poskytovanej pomoci (ambulancné aj terénne formy práce, multifunkčné odborné tímy);

⁵ Povinnosť spracovať Konceptiu DEI NS vyplýva Ústrediu PSVaR z § 73 zákona č. 305/2005 Z. z.

⁶ Dostupné na:

<https://www.employment.gov.sk/files/legislativa/dokumenty-zoznamy-pod/strategia-deinstitucionalizacie-systemu-socialnych-sluzieb-nahradnej-starostlivosti-1.pdf>

- štandardizácii vykonávania opatrení v zariadení a orgáne SPODaSK s cieľným zameraním na potreby konkrétneho dieťaťa;
- zapájanie detí a rodín do riešení;
- udržiavanie/podporovanie rodinných väzieb vrátane podporovania súrodeneckých vzťahov (súrodenci sú preukázateľne podporovaní vo vzťahu osobnými kontaktmi);
- utváranie prostredia, v ktorom má dieťa možnosť uplatňovať svoje právo byť vypočuté a podporovanie detí v slobodnom vyjadrení názoru;
- komunitnom spôsobe usporiadania organizačných súčastí zariadení

1.1 Základné okruhy praktických problémov

Výrazným problémom identifikovaným **v praxi bola dostupnosť a komplexnosť odbornej pomoci deťom a rodinám na dobrovoľnej báze**. Zavedenie a procesné vymedzenie podporného a pomáhajúceho prvku v systéme opatrení SPODaSK vytvorením⁷ pracovných pozícií rodinného asistenta a špecializovaných pracovných pozícií sociálnych pracovníkov a psychológov odborných tímov na realizáciu výchovných opatrení a odborných tímov pre podporu náhradnej rodinnej starostlivosti na orgánoch SPODaSK, vytvorilo priestor pre efektívnejšiu pomoc rodinám, v ktorých je identifikované ohrozenie dieťaťa. Posilnením terénnej sociálnej práce priamo v rodinách a rozšírením implementácie modelu manažmentu sanácie rodiny⁸ sa výrazne zlepšila aj identifikácia rodín v kríze, ktoré sa doposiaľ nenachádzali v „sociálnej sieti“ odbornej pomoci⁹.

Pozitívne výsledky novozavádzaných prvkov však len zdôraznilo potrebu systémového (ale aj systematického) riešenia dostupnosti a komplexnosti odbornej pomoci deťom a rodinám osobitne ambulantného a terénneho charakteru, ako aj nevyhnutnosť riešenia problematického spojenia pomáhajúcej a dozornej/ochrannej role orgánu SPODaSK.

Ostatné zmeny v oblasti výkonu zároveň odhaľujú rezervy orgánov SPODaSK v plánovaní a vyhodnocovaní pomoci deťom a rodinám a najmä vo vedení prípadovej sociálnej práce, čo je vzhľadom na fakt, že práve orgán SPODaSK (jeho konkrétny zamestnanec) je za vedenie prípadu zodpovedný, vážnym problémom. Sústavné zmeny vo výkone a s tým súvisiaci nárast rôznorodosti úloh orgánov SPODaSK a nárokov na výkon a taktiež vysoký počet detí a rodín na jedného zamestnanca, nútia k vyššej špecializácii agiend a v zásade aj k dlhodobu potrebnej reštrukturalizácii a štandardizácii oddelení SPODaSK.

⁷ Pre viac informácií:

- https://www.upsvr.gov.sk/europsky-socialny-fond/narodne-projekty-v-programovom-obdobi-2007-2013/narodny-projekt-podpora-deinstitucionalizacie-nahradnej-starostlivosti.html?page_id=269820
- https://www.upsvr.gov.sk/europsky-socialny-fond/narodne-projekty-v-programovom-obdobi-2014-2020/narodny-projekt-podpora-deinstitucionalizacie-nahradnej-starostlivosti.html?page_id=571657

⁸ Dostupné na:

https://www.upsvr.gov.sk/buxus/docs/SSVaR/SPODaSK/Inovativny_model_manazmentu_sanacie_rodiny.pdf

⁹ Obsah činnosti týchto zamestnancov oddelení SPODaSK bol orientovaný na profesionálny výkon sociálnej práce v rodinách a v prirodzenom prostredí klientov bez priamej rozhodovacej právomoci. Pre zvýšenie profesionalizácie sociálnej práce a psychologickéj činnosti s klientmi boli vytvorené pre odborné tímy materiály pre praktický výkon: „Súbor programov výchovných opatrení“ pre odborné tímy na realizáciu výchovných opatrení a „Program podpory náhradných rodín“ pre odborné tímy pre podporu náhradnej rodinnej starostlivosti.

Prevažná väčšina CDR (bývalé detské domovy) doposiaľ nemala skúsenosť s tzv. dobrovoľným klientom, navyše pretrvávajú ťažkosti s organizáciou odbornej pomoci dieťaťu/rodine v prípadoch, keď je dieťa umiestňované na základe rozhodnutia súdu na základe časovo limitovaného výchovného opatrenia, resp. v situáciách, keď súd ešte nerozhodol vo veci samej (dieťa je umiestnené na neodkladné opatrenie).

1.1.1

V uplynulom období sa vo významnej miere zvýšil počet prípadových konferencií a stretnutí rodinného kruhu v záujme hľadania najlepšieho riešenia pre dieťa (túto možnosť v rokoch 2016 - 2019 využilo 230 rodín). Pridanou hodnotou tohto druhu odborných metód práce je okrem samotnej pomoci deťom aj zlepšenie spolupráce subjektov pôsobiacich v oblasti ochrany detí. V uplynulých rokoch boli zároveň priebežne vytvárané podmienky na vykonávanie odborných metód práce s dieťaťom a jeho rodinou vo vlastných priestoroch zariadení (rodinné domy, byty, návštevné miestnosti a iné priestory pre túto činnosť). Aj napriek uvedenému aplikačná prax zariadení poukazuje na **potrebu posilnenia aktivít zameraných na rozvoj zručností v metódach sanácie rodiny a posilnenie podpornej siete okolo ohrozenej rodiny prostredníctvom prípadových konferencií, stretnutí rodinného kruhu a pod.** a na potrebu utvárania vhodných podmienok na ich realizáciu.

Rezervy sú aj v zapájaní samotných detí, ich rodičov, príbuzných a blízkych do prípravy/plánovania riešení, ako aj do hodnotenia pokroku resp. výsledkov pomoci.

1.1.2

Okrem zlepšovania podmienok pre prácu s rodinou dieťaťa musia zariadenia reagovať aj na meniace sa potreby praxe. **V uplynulých rokoch zaznamenávame trend zvyšovania počtu umiestnených detí so zdravotným znevýhodnením, ktoré vyžadujú ošetrovateľskú, resp. tzv. opatrovateľskú starostlivosť (Najvýraznejší nárast zaznamenávame vo východnej časti SR.), detí s duševnými poruchami v kombinácii s poruchami správania.**

Ústredie PSVaR reagovalo na túto situáciu v rokoch 2016 – 2019 v Prešovskom a Košickom kraji navýšením počtu špecializovaných skupín pre deti so zdravotným znevýhodnením (tri skupiny, zvýšením kapacity o 24 miest). V roku 2018 bola v Prešovskom kraji zriadená jedna špecializovaná samostatná skupina pre deti s duševnými poruchami.

Počet detí s duševnou poruchou, poruchou správania, často v kombinácii oboch porúch, neraz s pridruženou mentálnou retardáciou pribúda, preto nie je možné umiestniť ich do špecializovaných skupín. Sú integrované na bežných skupinách medzi intaktnými deťmi, čo považujeme za alarmujúce, vzhľadom na možnosť uspokojenia ich špeciálnych potrieb a dodržanie interného systému bezpečnosti pre deti a zamestnancov zariadenia.

Do zariadení sa dostávajú deti, ktoré vyžadujú osobitnú, resp. zvýšenú starostlivosť, čo sa pochopiteľne odzrkadľuje nielen na zvyšovaní nárokov na odborné a personálne zabezpečenie starostlivosti, ale aj na samotnú organizáciu skupín. Deti s duševnými poruchami vyžadujú zvýšený dohľad, je potrebné im zabezpečiť pravidelný režim dňa, ktorý určuje časové a obsahové usporiadanie činností s ohľadom na rešpektovanie individuálnych potrieb každého dieťaťa. Potrebujú neustálu pomoc pri orientácii, komunikácii a organizovaní činnosti. Práve na týchto skupinách je potreba zvýšeného počtu zamestnancov priameho kontaktu, alebo zníženého počtu detí.

Podpora integrácie detí s poruchami správania, detí so špecifickými potrebami a zdravotným postihnutím do samostatne usporiadaných skupín sa premietla do potreby postupného znižovania kapacít - počtu detí v samostatne usporiadanej skupine na kapacitu 9 detí a potreba zabezpečenia individuálneho prístupu v špecializovaných samostatných skupinách pre deti so zdravotným znevýhodnením vyžadujúcich ošetrovateľskú starostlivosť a deti s duševnými poruchami na kapacitu 7 detí.

Výrazným problémom je aj zvýšený počet umiestňovania detí s diagnózou poruchy správania z dôvodu problémového umiestňovania detí do diagnostických centier a najmä reedukačných centier a zvýšený počet detí, ktorých rodičia nastúpili na výkon trestu odňatia slobody za trestné činy zanedbávania a ohrozovania mravnej výchovy detí (tzv. záškoláctvo¹⁰).

Nedostatok, či skôr absencia zariadení poskytujúcich odbornú pomoc deťom s duševnými poruchami v kombinácii s poruchami správania často s pridruženou mentálnou retardáciou spôsobuje, že **zariadenie SPODaSK je spravidla jedinou možnosťou ako vyriešiť situáciu dieťaťa, avšak nie vždy tou vhodnou, z pohľadu zabezpečenia potrebnej odbornej pomoci.** Problémom je aj neúplná/absentujúca diagnostika zdravotného stavu detí pred umiestnením do zariadenia (**keďže situácia dieťaťa vyžaduje často akútne, operatívne riešenie a vo väčšine prípadov ide o deti žijúce v zložitých životných podmienkach, nie je možné diagnostiku zdravotného stavu riešiť pred umiestnením dieťaťa**), slabá sieť odbornej zdravotnej starostlivosti pre deti (**osobitne vážnym problémom je nedostupnosť pedopsychiatrickej tak ambulantnej ako aj ústavnej zdravotnej starostlivosti**), nepostačujúce odporúčania na prácu s dieťaťom v zariadení od pedopsychiatra prípadne ďalších odborníkov a hlavne nemožnosť realizovať psychoterapiu v dôsledku platnej legislatívy. **Zariadenia SPODaSK v niektorých prípadoch sanujú absentujúcu odbornú pomoc iných rezortov, nevedia/nemôžu zabezpečiť pedopsychiatrickú starostlivosť v potrebnom rozsahu a čase a hlavne dlhodobo zabezpečujú starostlivosť o deti s duševnou poruchou v kombinácii so závažnými poruchami správania a mentálnym postihnutím, ktoré vyžadujú okrem vzdelávania a starostlivosti aj sústavnú odbornú pedopsychiatrickú starostlivosť.**

Problémy so zabezpečením pedopsychiatrickej starostlivosti sa premietajú aj v zabezpečení pobytovej formy pomoci pre deti závislé od alkoholu, drog alebo patologického hráčstva. Ústredie PSVaR zareagovalo v roku 2017 na potrebu riešenia starostlivosti o deti závislé od alkoholu, drog alebo patologického hráčstva prípravou zriadenia CDR Semeteš, ktorý vznikol 1.1.2018 rozdelením CDR Bytča. CDR Semeteš tvoria dve pracoviská, ktoré sa v závislosti od potreby postupne otvorili:

- Semeteš v Žilinskom kraji s dvomi skupinami pre deti závislé od alkoholu, drog, alebo od patologického hráčstva, s resocializačným programom;

---

¹⁰ Celkovo bolo v roku 2018 takto umiestnených 72 detí, ktoré pochádzali zo 14 rodín v územnej pôsobnosti deviatich úradov PSVR (Vranov nad Topľou, Kežmarok, Trebišov, Košice, Spišská Nová Ves, Revúca, Poprad, Stará Ľubovňa a Dunajská Streda).

- Horné Orechové v Trenčianskom kraji s dvomi špecializovanými skupinami pre deti s poruchou správania v dôsledku užívania alkoholu, drog, alebo v dôsledku patologického hráčstva;

CDR Semeteš má zmluvou o výpožičke na ďalšie priestory, ktoré prešli rekonštrukciou. Jedná sa o priestory na Röntgenovej ul. v Bratislave a v Šarišských Michaľanoch. V priebehu dvoch rokov prax ukázala znižujúci sa počet detí s diagnózou závislosti a detí s poruchami správania v dôsledku užívania drog. Vzhľadom na uvedené Ústredie PSVaR ako zriaďovateľ CDR Semeteš zvažuje využitie týchto priestorov na iný účel, napr. na zriadenie špecializovaných skupín pre deti s duševnými poruchami.

Po viac než ročnej skúsenosti je možné konštatovať, že **ústavné zdravotnícke zariadenia nemajú vytvorené dostatočné lôžkové kapacity pre cieľovú skupinu detí s diagnózou závislosti na absolvovanie liečby v takej dĺžke, ktorá by umožnila naplnenie podmienky pre prijatie na resocializačný program.** Oprávnenou je obava zariadení, či práve z tohto dôvodu nie je deťom stanovovaná diagnóza porúch správania v dôsledku užívania alkoholu, drog, alebo patologického hráčstva, pri ktorej pri umiestňovaní dieťaťa do zariadenia nie je podmienka absolvovať predchádzajúci pobyt v ústavnom zdravotníckom zariadení v špecializačnom odbore detská psychiatria min. 4 týždne.

Zákonné opatrenie, aby sa do resocializačného programu dostali len deti po štvortýždňovej ústavnej liečbe, prináša vyslovene opačný efekt – závislé deti nepokračujú v resocializačnom programe, ale keďže mnohé potrebujú pomoc pobytovou formou, sú umiestňované na skupiny pre deti s poruchami správania, ktorých príčinou je zneužívanie drog.¹¹

1.1.3

V priebehu rokov 2011 až 2015 sa neustále zvyšoval počet profesionálnych náhradných rodičov (ďalej len „PNR“). **Od roku 2016 zaznamenávame pokles záujmu, čo skomplikovalo napĺňanie zákonom upravenej povinnosti zaradovania detí do 6 rokov veku prijímaných do CDR na základe rozhodnutia súdu do profesionálnych náhradných rodín, a tiež dodržiavaniu zásady, aby umiestňovanie detí do profesionálnych náhradných rodín malo prednosť pred umiestnením detí do samostatnej usporiadanej skupiny a do špecializovanej samostatnej skupiny.**

Vývoj PNR

Stav k	Počet PNR	Počet detí v PNR	Z celkového počtu			Počet neobsadených miest PNR	Počet detí na 1 PNR/priemer SR
			deti do 6 r.	deti od 6 r. – 18 r.	MD		
31.12.2011	604	1 139					1,89
31.12.2012	683	1 303					1,95
31.12.2013	729	1 394					1,91
31.12.2014	752	1 480					1,97
31.12.2015	770	1 459	735	688	36	27	1,89
31.12.2016	747	1 465	728	695	42	39	1,96
31.12.2017	738	1 373	646	689	38	40	1,86
31.12.2018	678	1 308	634	640	34	58	2,00
31.12.2019	702	1 370	696	639	35	52	1,95

* MD – mladí dospelí

¹¹ § 57 zákona č. 305/2005 Z. z.

Internou normou Ústredia PSVaR¹² bola v roku 2015 zavedená pre záujemcov o pracovnú pozíciu PNR povinnosť absolvovať testovanie psychickej spôsobilosti, čo sa ukázalo ako správne opatrenie na zníženie rizika výberu psychicky nespôsobilých osôb na pozíciu PNR. Aktuálne je preukázanie psychickej spôsobilosti zaradené medzi zákonné povinnosti na výkon práce všetkých zamestnancov, ktorí prichádzajú do styku s deťmi v zariadeniach, ktoré vykonávajú opatrenia pre deti pobytovou formou. Je však stále potrebné sledovať správnosť nastavenia kontraindikácií a lehôt na pretestovanie zamestnancov.

Ústredie PSVaR zaviedlo od 1.4.2017 aj mentoring - každé z 23 zariadení, ktoré má vo svojej štruktúre Centrum podpory profesionálneho rodičovstva, začalo mentorovať najbližšie CDR vo svojom okolí. Cieľom mentoringu je zdieľanie a odovzdávanie skúseností z praxe v oblasti PNR v oblasti zabezpečovania starostlivosti o deti v PNR, a vzdelávania, čo vedie k osobnostnému a profesionálnemu rastu mentorovaného, formou spoločných stretnutí, odovzdávaní skúseností, účasti na vzdelávaní. V neposlednom rade mentorované CDR využíva odborné skúsenosti mentora získane z praxe z výkonu opatrení pre PNR a deti v PNR.

1.1.4.

S cieľom zlepšenia podmienok starostlivosti o deti na komunitnej úrovni v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia PSVaR boli po roku 2015 utvorené priestorové podmienky:

- zo štátneho rozpočtu - kúpa 7 rodinných domov, 3 bytov a 6 pozemkov;
- zámenou a centrálnou zámenou 7 rodinných domov a 1 objektu pre administratívu, dobrovoľné pobyty a mladých dospelých;
- prevodom majetku štátu - 1 rodinný dom;
- prostredníctvom Regionálneho operačného programu – výstavba RD a rekonštrukcia objektov pre detské domovy Remetské Hámre, Skalica a Sereď.

V období rokov 2012 až 2019 boli pre zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia PSVaR pridelené finančné prostriedky (štátny rozpočet) na kapitálové výdavky vo výške 1 091 908€ ročne, v roku 2018 vo výške 892 000€, v roku 2019 vo výške 759 810,90€ a v roku 2020 vo výške 1 086 000€. Vzhľadom na zvyšujúce sa nároky na skvalitnenie priestorových podmienok CDR v súlade s legislatívou a cien nehnuteľností na trhu je táto suma nedostačujúca.

Ústredie PSVaR podalo v programovom období IROP 2014 – 2020, v roku 2017 tri žiadosti o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „NFP“) v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu (ďalej len „IROP“), a to: CDR vtedy Detský domov Veľké Kapušany (výstavba 6 RD s požadovanou výškou NFP 1 853 149,40 EUR), CDR vtedy Detský domov Holíč (výstavba 2 RD s požadovanou výškou NFP 581 692,19 EUR), CDR vtedy Detský domov Ružomberok (výstavba 1 RD s administratívou a požadovanou výškou NFP 489 093,62 EUR). V roku 2018 Ústredie PSVaR podalo jednu žiadosť o NFP v

---

¹² IN č. 101/2015 „Pravidlá na zabezpečenie jednotného postupu pri výberovom konaní na miesto „Profesionálneho rodiča“ - domácka práca v zmysle § 52 Zákonníka práce, zamestnanca detského domova, ktorý poskytuje starostlivosť určenému počtu detí v domácom prostredí a štandardy práce s týmto zamestnancom“

rámci IROP : CDR vtedy Detský domov Prievidza (výstavba 2 RD s požadovanou výškou NFP 917 761, 26 EUR) a v roku 2020 Ústredie PSVaR podalo 3 žiadosti o NFP v rámci IROP: CDR Dedina Mládeže (výstavba 3 RD s požadovanou výškou NFP 1 780443,86 EUR), CDR Bernolákovo (výstavba 1 RD s požadovanou výškou NFP 350 856,52 EUR).

Podrobné vyčíslenie a detaily procesu projektov sú uvedené v prílohe č. 3 v štruktúre

1. základné informácie o projekte
2. pozemok
3. stavebné povolenie
4. žiadosť o NFP
5. stavebná dokumentácia
6. implementácia projektu

1.1.5

Aj keď je situácia v oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti, resp. v celej oblasti zabezpečovania starostlivosti o deti inými osobami ako rodičmi na základe rozhodnutia súdu (ďalej len „NRS“), dlhodobo stabilná¹³, vnímame niektoré oblasti, ktorým je potrebné venovať zvýšenú pozornosť, najmä :

- dlhodobý trend nízkeho počtu detí so zdravotným znevýhodnením vyžadujúcich ošetrovateľskú starostlivosť a veľkých súrodeneckých skupín, ktorým je zabezpečovaná NRS (s výnimkou náhradnej osobnej starostlivosti),
- dostupnosť odbornej pomoci, sprevádzania a iných podporných služieb náhradným rodičom (napr. podporné aktivity k výchove a rôznym vývinovým obdobiam dieťaťa)
- rezervy v pomoci dieťaťu v adaptačných fázach – absentujú cielene spracované plány/programy adaptácie dieťaťa pred/po príchode do NRS ako aj pred/po návrate z NRS (ale aj zariadenia) do starostlivosti rodičov,
- potreba zlepšenia/zmeny tak časti prípravy na NRS (napr. rozšírením poznatkov z vývinovej psychológie), ako aj zlepšenia prístupu k vzdelávacím odborným aktivitám pre náhradných rodičov.

1.1.6

Tak v prípade orgánov SPODaSK, ako aj v prípade zariadení dlhodobo absentuje odborná príprava zamestnancov. Prakticky všetky úseky výkonu avizujú problém v odbornej zdatnosti absolventov (vzhľadom na celkovú situáciu na trhu práce a aktuálny nižší záujem pracovať v systéme, sú pracovné pozície obsadzované absolventmi) a nedostatkom vzdelávacích aktivít, ktoré by svojim obsahovým zameraním zodpovedali potrebám výkonu.

Situácia je dlhodobo riešená najmä prostredníctvom národných projektov (na „mieru skladané“ vzdelávacie aktivity, tvorba a realizácia špecificky orientovaných vzdelávacích programov), svojpomocou Ústredia PSVaR a tiež aktivitami Fóra riaditeľov a zamestnancov detských domovov.

---

¹³ Posledné zmeny vo finančnej podpore NRS nie je možné vzhľadom na fakt ich zavedenia od 1.januára 2019 zhodnotiť, aj keď je možné predpokladať, že jeden z cieľov zmien – odstránenie deformácií v záujme blízkych osôb dieťaťu o pestúnsku starostlivosť a nie o náhradnú osobnú starostlivosť - sa plní.

2. Cieľ a úlohy Konceptcie

Nová Konceptcia utvára podmienky na kontinuálne pokračovanie v procese deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti. Cieľ a úlohy Konceptcie sú koncipované tak, aby výkon opatrení SPODaSK prispieval k zvyšovaniu kvality života ohrozených detí a mladých ľudí.

Vzhľadom na zásadné zmeny systému SPODaSK je časť úloh venovaná práve sledovaniu a hodnoteniu vývoja v praxi. V súvislosti so sledovaním a hodnotením vývoja je pre nadchádzajúce obdobie zásadným prehodnotiť práve súčasné systémy sledovania a hodnotenia údajov a nanovo nastaviť systém sledovania a vyhodnocovania údajov v oblasti náhradnej starostlivosti a tým v zásade v celej oblasti SPODaSK (práve vývoj v náhradnej starostlivosti vypovedá aj o praxi vykonávania opatrení mimo náhradnej starostlivosti). Rovnako zásadným je určenie indikátorov a nastavenie systému hodnotenia plnenia indikátorov sledujúcich výsledky výkonu na strane detí a rodín (z ich „uhla pohľadu“), vrátane zavedenia hodnotiacich mechanizmov výsledkov výkonu samotným dieťaťom, či mladým dospelým¹⁴.

Cieľom konceptcie je zníženie počtu detí umiestnených v zariadeniach SPOD a SK na základe rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, podpora ambulantnej a terénnej formy odbornej práce pre deti a rodiny, zníženie negatívnych vplyvov inštitucionalizácie na vývoj dieťaťa.

1. Úloha

Zníženie podielu počtu detí umiestnených v CDR na základe rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti na celkovom počte detí, ktoré sú umiestnené v CDR na základe súdneho rozhodnutia

Kritérium hodnotenia v roku 2025: 50,5%

2. Úloha

Pozitívne výsledky výkonu opatrení SPODaSK v živote detí v prirodzenom, náhradnom prostredí ako aj v CDR

- určenie indikátorov a nastavenie systému hodnotenia plnenia indikátorov sledujúcich výsledky výkonu v oblasti SPOD a SK
- zapojenie detí a mladých dospelých do hodnotiacich procesov

Kritérium hodnotenia v roku 2023: Preukázateľné zlepšenie na strane cieľovej skupiny¹⁴

---

¹⁴ **Kritérium hodnotenia úlohy číslo 2 spresnené dodatočne** - paralelne s prípravou Konceptcie prebiehajú práce zahraničných externých odborníkov na posúdení súčasného monitorovania a hodnotenia procesov DI v SR (mapovanie a hodnotenie údajov, ktoré sa v súčasnosti používajú na monitorovanie procesu DI; hodnotenie súčasných metodík evaluácie) a vypracovanie novej metodiky monitorovania a evaluácie DI (budovanie na osvedčených postupoch EÚ, vypracovanie novej metodiky pravidelného monitorovania a hodnotenia procesu DI v jeho úplnej komplexnosti a rozsahu vrátane periodicity zberu údajov na národnej a miestnej úrovni; identifikácia potrebných (nových) kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov).

2.1

Dieťaťu a jeho rodine musí byť poskytnutá pomoc na odstránenie príčin, pre ktoré je potrebné vykonávať opatrenia. Orgán SPODaSK prostredníctvom prípadovej sociálnej práce definuje potreby dieťaťa a jeho rodiny, aktívne navrhuje a zabezpečuje vhodné opatrenia, a zároveň sleduje a dohliada na realizáciu stanovených úloh a cieľov plánu sociálnej práce.

Pri vedení prípadovej sociálnej práce je dôležité najmä:

- plánovanie a určenie priorít, ktorému predchádza zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny, s určením miery ohrozenia dieťaťa
- rozsah, charakter a včasná intervencie, voľba opatrení
- princíp multidisciplinarity - určenie subjektov resp. osôb podieľajúcich sa na pláne sociálnej práce a zodpovedných za jednotlivé opatrenia a úlohy, stanovenie termínov, prehodnocovanie úloh a miery ohrozenia dieťaťa
- vedenie – orgán SPODaSK koordinuje a dohliada na realizáciu plánu sociálnej práce, vyhodnocuje dopad a efekt opatrení a úloh.

Dôležitá v tomto procese je koordinovaná spolupráca orgánu SPODaSK s ďalšími spolupracujúcimi subjektmi, včasná vzájomná výmena informácií, jednotnosť a zrozumiteľnosť vykonávaných opatrení vo vzťahu k dieťaťu a jeho rodine. Zapojenie odborníkov do pomoci dieťaťu a jeho rodine umožňuje realizáciu účinnejšej a komplexnejšej pomoci rodine.

V rámci vykonávaných opatrení deťom, rodinám a plnoletým fyzickým osobám orgán SPODaSK poskytuje alebo sprostredkuje odbornú pomoc a podporu alebo účasť na programoch a aktivitách organizovaných obcou, vyšším územným celkom. Na tento účel musí mať preto k dispozícii nielen repertoár rôznej odbornej pomoci poskytovanej ambulantnou alebo terénnou formou - priamo v rodinách, ale pre odôvodnené prípady aj odbornú pomoc vykonávanú pobytovou formou.

Pomoc dieťaťu a jeho rodičom, vykonávaním opatrení ambulantnou alebo terénnou formou, príp. pobytovou formou pre dieťa na základe dohody s rodičom, alebo osobou, ktorá sa o dieťa osobne stará, by v zásade mala predchádzať voľbe opatrenia pobytovou formou v zariadení.

Miera ohrozenia dieťaťa sa určuje a prehodnocuje aj ak je dieťa v náhradnom rodinnom prostredí, a aj ak je dieťa umiestnené v zariadení na výkon rozhodnutia súdu, a to najmä v závislosti od úrovne napĺňania potrieb dieťaťa, jeho adaptácie na nové prostredie, veku dieťaťa, súrodeneckých väzieb, možností rodičov vytvoriť primerané podmienky dieťaťu tak, aby sa mohlo vrátiť späť do prirodzeného rodinného prostredia a pod.

V prípadoch detí, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v zariadení SPODaSK na základe rozhodnutia súdu, je potrebné mať na zreteli dočasnú takéhoto riešenia situácie dieťaťa. Dieťaťu a jeho rodine musí byť poskytnutá primeraná odborná pomoc a podpora, s cieľom návratu dieťaťa do prirodzeného rodinného prostredia alebo do náhradného rodinného prostredia. Dieťaťu musí byť zaručené udržiavanie väzieb s jeho rodičmi a súrodencami, a tiež vzťahov s jeho rodinou (príbuznými a osobami, ku ktorým má silný osobný vzťah), na tento účel je žiaduce pri umiestňovaní detí do zariadení prihliadať na vzdialenosť zariadenia od prirodzeného rodinného prostredia dieťaťa.

Udržateľnosť riešenia sociálnej situácie detí, ktoré sa po sanácii prirodzeného rodinného prostredia vrátili do svojich rodín alebo boli zverené do náhradnej osobnej starostlivosti alebo im bola sprostredkovaná náhradná rodinná starostlivosť, musí byť všestranne podporovaná. Komplexný systém podpory pôvodných ako aj náhradných rodín je zameraný na využívanie metód a programov vykonávaných v prirodzenom rodinnom prostredí a v náhradnom rodinnom prostredí.

3. Úloha

Skvalitnenie zhodnocovania situácie dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia v prirodzenom rodinnom prostredí, v náhradnom rodinnom prostredí ako aj u detí, pre ktoré zariadenie vykonáva pobytové opatrenie súdu a následnej voľby opatrení a spolupracujúcich subjektov (rozsah, charakter a včasnosť intervencie)

Termín: priebežne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, úrady PSVR

Kritérium hodnotenia: sledovanie vývoja situácie dieťaťa a prehodnocovanie miery ohrozenia dieťaťa s cieľom zvyšovania počtu detí, u ktorých bola prehodnotená miera ohrozenia dieťaťa na nižšiu mieru ohrozenia dieťaťa

4. Úloha

Spracovať štandardy plánovania adaptácie dieťaťa pred/po príchode do NRS ako aj pred/po návrate z NRS/zariadenia do starostlivosti rodičov

Termín: do 30.06.2022

Zodpovední: Ústredie PSVaR, úrady PSVR, CDR v spolupráci s akreditovanými subjektmi a náhradnými rodičmi

Kritérium hodnotenia: spracované a zavedené štandardy

5. Úloha

Zlepšenie podpory a pomoci náhradným rodičom ich zapojením do programov odbornej pomoci na uľahčenie zabezpečovania náhradného rodinného prostredia

Termín: priebežne

Zodpovední: úrady PSVR, CDR vrátane akreditovaných CDR

Kritérium hodnotenia: počet odporúčaní orgánu SPODaSK v sledovanom období, počet náhradných rodín, ktorým bola poskytnutá podpora CDR

2.2

Kvalitný, efektívny a koordinovaný výkon opatrení SPODaSK je o.i. podmienený zodpovedajúcim personálnym zabezpečením úradov PSVaR, ďalším vzdelávaním a prehlbovaním kvalifikácie, ako aj supervíziou vykonávania opatrení SPODaSK.

Vytvorenie špecifických pracovných pozícií (odborné tímy a rodinní asistenti) v rámci NP DEI NS v rokoch 2015-2018 bolo mimoriadne prínosné - vytvoril sa väčší priestor pre pomoc rodinám, v ktorých je identifikované ohrozenie dieťaťa, priestor pre ciele, intenzívnu podporu tam, kde to z kapacitných dôvodov nebolo možné, zároveň však stúpili nároky na prípadovú sociálnu prácu zodpovedných za výkon opatrení SPODaSK orgánov SPODaSK. Osvedčené pracovné pozície síce doplnili odborné tímy CDR, ale utváranie podmienok na rozvoj profesionality vykonávania opatrení zamestnancami oddelení

SPODaSK, najmä podmienok pre vedenie prípadovej sociálnej práce je stále nevyhnutnosťou. Na tento účel je o.i. potrebné nanovo nastaviť obsahové agendy oddelení SPODaSK.

Supervízia sa postupne etablovala do výkonu SPOD a SK, stala sa štandardom, je ale potrebné odsledovať a zhodnotiť efektivitu supervízie osobitne, z dôvodu obáv z istej miery formalizmu supervízie.

V súvislosti s profesionalizáciou výkonu opatrení SPODaSK chýba dostupnosť špecifických vzdelávacích aktivít pre zamestnancov vykonávajúcich opatrenia SPODaSK. Táto situácia je dlhodobo sanovaná metodickými aktivitami Ústredia PSVaR (tématicky zamerané metodické pracovné stretnutia na celoslovenskej i regionálnej úrovni, metodické dni na jednotlivých úradoch k aktuálnym témam). Vzhľadom k tomu, že na oddeleniach SPODaSK prichádza k personálnym pohybom a až generačným obmenám, osvedčil sa v posledných rokoch koncept úvodných pracovných seminárov pre nových zamestnancov oddelení SPODaSK, ktoré v rámci metodickej činnosti zabezpečuje Ústredie PSVaR prostredníctvom metodikov odboru SPODaSK. Obsahom seminárov je základný prehľad obsahu a procesu vykonávania opatrení SPODaSK v pôsobnosti úradov PSVaR. Táto aktivita je úradmi žiadaná, chýba však ucelený komplex vzdelávania ponúkajúci cieleňé prehlbovanie kvalifikácie a pokračujúce špecifické vzdelávanie v závislosti od vykonávanej agendy na oddelení SPODaSK aj v nadväznosti na reštrukturalizáciu oddelení SPODaSK.

6. Úloha:

Optimalizácia ľudských zdrojov oddelení SPODaSK úradov PSVaR

Termín: priebežne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, úrady PSVaR

Kritérium hodnotenia: reštrukturalizácia agend oddelení SPODaSK a návrh standardizácie počtu rodín na jedného zamestnanca oddelenia SPODaSK

7. Úloha

Priebežne sledovať a zabezpečovať personálne a materiálno-technické zabezpečenie výkonu opatrení orgánov SPODaSK

Termín: priebežne a zhodnotenie do 31. januára nasledujúceho roku

Zodpovední: Ústredie PSVaR, úrady PSVaR

Kritérium hodnotenia: počet a obsadenosť miest zamestnancov oddelení SPODaSK, dôvody fluktuácie, počet miestností vhodných na prácu s deťmi, situácia v technickom zabezpečení terénnej práce v štruktúre: SR, územný obvod úradu PSVaR, územný obvod okresu

8. Úloha:

Zhodnotenie vykonávanie supervízie - oddelenia SPODaSK, CDR

Termín: každoročne do 28.2.

Zodpovední: Ústredie PSVaR,

Kritérium hodnotenia: Počet zrealizovaných supervízií (forma), počet účastníkov supervízií na úrovni oddelenia SPODaSK a CDR;

9. Úloha:

Navrhnuť plán komplexného vzdelávania pre zamestnancov orgánov SPODaSK

Termín: do 31.12.2023

Zodpovední: Ústredie PSVaR

Kritérium hodnotenia: návrh plánu komplexného vzdelávania zamestnancov oddelení SPODaSK

2.3

Orgán SPODaSK môže zabezpečiť ambulantnou alebo terénnou formou v CDR vykonávanie zákonom vymedzených opatrení. Táto zásadná zmena v podmienkach výkonu má za cieľ vytvoriť podmienky na poskytovanie včasnej odbornej intervencie dieťaťu a jeho rodine realizáciou opatrení ambulantnou/terénnou formou a okrem potenciálneho zníženia počtu detí umiestnených v zariadeniach SPODaSK na súdne rozhodnutie môže zabrániť prehĺbovaniu vzniknutých problémov, prípadne vzniku krízovej situácie v rodine. Okrem samotného faktu, že výkon opatrení je primárne založený na dobrovoľnosti, je pozitívom, že sa tieto opatrenia zamerajú a budú realizované prevažne v prirodzenom prostredí klienta (minimalizované nežiaduce sekundárne vplyvy - obavy, strach z neznámeho prostredia, predsudky, negatívna minulé skúsenosť), čo môže mať pozitívny vplyv na efektivitu spolupráce.

V priamej súvislosti s novelou zákona č.305/2005 Z.z. je nutné zmeniť nazeranie na CDR ako na inštitúciu realizujúcu prevažne rozhodnutia súdu a vykonávajúce opatrenia primárne pobytovou formou.

Zmena samotného výkonu si súbežne vyžiadala aj výrazné procesné zmeny – Ústredie PSVaR určuje každoročne priority a spôsoby ich organizačného zabezpečenia v CDR nielen v časti súdne rozhodnutia v akreditovaných subjektoch, ale aj v CDR v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia PSVaR. Novou je úloha Ústredia PSVR prostredníctvom priorít zabezpečiť aj dostupnosť ambulantných/terénnych kapacít v CDR a dostupnosť miest na výkon opatrení pobytovou formou na základe dohody s rodičom dieťaťa.

Je preto potrebné na základe zadaných potrieb vytvoriť dostupnú a funkčnú sieť zariadení (zosúladiť potreby regiónov prezentované orgánmi SPODaSK s ponukou pomoci CDR).

V roku 2019 sa do plánu priorít na vykonávanie opatrení ambulantnou a terénnou formou prihlásilo len desať akreditovaných subjektov a potreba avizovaná orgánmi SPODaSK je niekoľkonásobne vyššia, ako je ponuka akreditovaných subjektov. Z tohto dôvodu ambulantnú a terénnu formu vykonávania opatrení v roku 2019 prioritne zabezpečovali CDR v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia PSVaR. V roku 2020 sa do plánu priorít na vykonávanie opatrení ambulantnou a terénnou formou prihlásilo 11 akreditovaných subjektov. V priebehu rokov 2019-2020 sa podarilo personálne obsadiť odbornými zamestnancami (pracovné pozície sociálny pracovník/asistent sociálnej práce a psychológ) vykonávajúcimi opatrenia ambulantnou a terénnou formou v CDR nad 85%, pričom potreby SPODaSK aj napriek uvedenému neboli úplne uspokojené zo strany štátnych CDR, ale ak budú akreditované subjekty aj naďalej rozširovať ponuku v rámci plánu priorít, bude sa špecifikovať zameranie centier v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia PSVaR. V opačnom

prípade bude musieť Ústredie PSVaR zareagovať zriadením nových centier výhradne so špecializáciou na ambulantnú a terénnu formu pomoci.

10. Úloha:

Nastaviť kritériá kvalitatívneho hodnotenia využívania opatrení, ktorých vykonávanie môže orgán SPODaSK zabezpečiť prostredníctvom akreditovaného subjektu alebo sociálneho pracovníka vykonávajúceho samostatnú prax sociálneho pracovníka alebo v CDR (§ 73 ods. 4 – 6 zákona č. 305/2005 Z.z.) na účely priebežného sledovania a vypracovania prehľadu o potrebe vykonávania týchto opatrení

Termín: do 31.03.2022

Zodpovední: Ústredie PSVaR, úrady PSVaR

Kritérium hodnotenia: spracovaná analýza s návrhom odporúčaní

11. Úloha:

Zabezpečiť ambulantné kapacity na výkon opatrení SPODaSK pre dieťa so zdravotným znevýhodnením vyžadujúce ošetrovateľskú starostlivosť alebo rodine s členom so zdravotným znevýhodnením

Termín: priebežne do roku 2023

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: počet CDR s kompetenciou vykonávať opatrenia pre deti/rodičov podľa a vo vzťahu k druhu znevýhodnenia k 31. 12. bežného roka – informácia bude súčasťou odpočtu úloh Konceptie DEI NS; vytvorená sieť k 31. 12. 2023. (každý orgán SPODaSK má určené CDR na výkon opatrení SPODaSK ambulantnou formou v CDR pre dieťa so zdravotným znevýhodnením /rodine so zdravotne znevýhodneným členom rodiny)

12. Úloha:

Monitorovať činnosti ambulantnej a terénnej formy vykonávania opatrení SPODaSK v CDR

Termín: trvalý/ročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: počet vykonaných opatrení SPODaSK ambulantnou a terénnou formou podľa programu CDR na mesačnej báze na základe odporúčania SPODaSK alebo rozhodnutia o ambulantnom výchovnom opatrení písomne spracovaná informácia o činnosti CDR ambulantnou a terénnou formou pri vykonávaní opatrení SPODaSK

2.4

Ďalšou zmenou vo výkone zariadení SPODaSK je ich výraznejšie zapojenie do vykonávania opatrení pobytovou formou na základe dohody, tzv. dobrovoľné pobyty. Realizáciou dobrovoľných pobytov sa zlepšujú podmienky dostupnosti odbornej pomoci pobytovou formou nielen pre dieťa, ale aj pre plnoletú fyzickú osobu, ktorou môže byť mladý dospelý po ukončení pobytového opatrenia súdu, plnoletá osoba v resocializačnom programe a tehotná žena a táto žena po pôrode spolu s dieťaťom.

Progresívnym prvkom pri dobrovoľných pobytoch je umožnenie prijatia dieťaťa spolu s rodičom, prípadne osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa. Účelom pobytu dieťaťa s rodičom,

osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa, alebo inou blízkou osobou dieťaťa môže byť len nácvik rodičovských zručností a iných zručností potrebných na zvládanie rodičovských povinností, úprava a zachovanie vzťahov medzi dieťaťom a rodičom, prípadne osobou, ktorá sa o dieťa stará alebo uľahčenie vykonávania opatrení pobytovou formou pre dieťa. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že vykonávanie opatrení pobytovou formou pre dieťa a rodiča, prípadne osoby, ktoré sa osobne o dieťa starajú, v žiadnom prípade nemôže suplovať nepriaznivú bytovú situáciu rodiny, ani absenciu sociálnych služieb pre deti a rodinu.

Cieľom je vytvoriť funkčnú sieť malých pobytových zariadení poskytujúcich intenzívnu, cieleňú pomoc pobytovou formou deťom resp. deťom s ich rodičmi ako alternatívu k pobytovým opatreniam súdu.

13. Úloha:

Monitorovať využívanie pobytovej formy na základe dohody a na základe súdnych rozhodnutí – po regiónoch a osobitne podľa účelu CDR (program, špecializovaný program, resocializačný program)

Termín: priebežne/polročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, zariadenia SPODaSK, orgány SPODaSK

Kritérium hodnotenia: počet detí/rodičov, resp. blízkych osôb, dôvody pobytovej formy na základe dohody a dĺžka pobytu, typy súdnych rozhodnutí, prehľad dostupnosti pobytových miest s porovnaním využitia v štátnych a neštátnych CDR.

Po viac ako roku skúseností s touto formou práce je možné skonštatovať, že hoci sa záujem o túto formu pomoci zvyšuje, aj v tomto prípade bude potrebná špecializácia. Ako zásadná sa napr. ukazuje potreba profilovať CDR na špecifické formy odbornej pomoci pre deti so zdravotným znevýhodneným a ich rodiny, ako aj pre deti a rodičov so zdravotným znevýhodnením. Aj keď zdravotný stav sám o sebe nie je dôvodom výkonu opatrení SPODaSK, CDR musia byť pripravené aj na odbornú pomoc tejto cieľovej skupine detí a rodičov.

Cieľom v časti dobrovoľných pobytov je rozšírenie siete skupín pre dobrovoľné pobyty detí a detí s rodičmi (s následkom zníženia počtu detí v CDR umiestnených na základe rozhodnutia súdu). Plány CDR na zabezpečenie siete skupín pre pobyty na dohodu pre jednotlivé centrá sú uvedené v Prílohe č. 2.

14. Úloha:

Zabezpečiť vytvorenie pobytových miest na dobrovoľné pobyty pre zdravotne znevýhodnené deti a ich rodiny a deti a jeho/ich zdravotne znevýhodneného rodiča/inú osobu, pre ktorú sú vykonávané opatrenia pobytovou formou v každom kraji

Termín: 31.3. každoročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR

Kritérium hodnotenia: počet CDR schopných vykonávať opatrenia pobytovou formou pre deti/rodičov podľa postihnutia k 31. 12. sledovaného obdobia – informácia súčasťou odpočtu Koncepcie; vytvorená sieť k 31. 12. 2023

15. Úloha:

Debarierizácia priestorov CDR

Termín: priebežne do roku 2023

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: vytvorený plán debarierizácie k 31. 12. 2021 so stanoveným termínom na debarierizáciu zariadenia; počet debarierizovaných zariadení k 31. 12. – informácia v odpočte plnenia úloh Koncepcie DEI NS

Novelou zákona č. 305/2005 Z. z. sa upravili aj podmienky pre vykonávanie opatrení pobytovou formou na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania niektorých krízových situácií detí, t.j. **špecializovaný program** pre deti, na ktorých bol spáchaný trestný čin obchodovania s ľuďmi, deti týrané a sexuálne zneužívané alebo na vykonávanie opatrení na overenie miery ohrozenia detí týraním, sexuálnym zneužívaním alebo inými činmi ohrozujúcimi ich život, zdravie alebo priaznivý psychický, fyzický alebo sociálny vývin. CDR so špecializovaným programom realizujú opatrenia pobytovou, ambulantnou, ako aj terénnou formou, pričom pobytová forma výkonu opatrení sa nemusí realizovať iba na základe rozhodnutia súdu, ale aj na základe dohody s rodičom dieťaťa, prípadne s osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa. Majúc na zreteli nevyhnutnosť individuálneho prístupu pre túto cieľovú skupinu detí a ich následnú integráciu do spoločnosti, je zámerom postupné zriadenie CDR so špecializovaným programom reflektujúc na potrebu terénu.

16. Úloha:

Monitorovať potrebu zriadenia CDR, ktorých účelom je vykonávanie špecializovaného programu

Termín: 2020 a následne každé dva roky

Zodpovední: Ústredie PSVaR v spolupráci s CDR, ktorých účelom je vykonávanie špecializovaného programu

Kritérium hodnotenia: spracovanie správy z monitoringu

17. Úloha:

Zvýšenie dostupnosti odbornej pomoci (ambulantná, terénna a pobytová forma) deťom, ktoré sú ohrozené obchodovaním, so zameraním na západoslovenský región

Termín: december 2023

Zodpovední: Ústredie PSVaR

Kritérium hodnotenia: vytvorenie samostatnej skupiny so špecializovaným programom v CDR Trnava

18. Úloha:

Zabezpečiť dostupnosť špecializovaných programov v CDR Sečovce

Termín: 31. december 2022

Zodpovední: Ústredie PSVaR, vybrané CDR

Kritérium hodnotenia: schválenie špecializovaného programu v CDR

19. Úloha:

Zabezpečiť dostupnosť špecializovaných programov ambulantnou a terénnou formou v CDR pre všetky orgány SPODaSK

Termín: 31. december 2025

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: doplnenie programu CDR

20. Úloha:

Vzdelávanie v oblasti identifikácie násilia na deťoch a podpore správneho postupu zamestnancov orgánov SPODaSK a zamestnancov CDR pri identifikácii akejkoľvek formy násilia na deťoch

Termín: priebežne každoročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR

Kritérium hodnotenia: počet vzdelávacích aktivít a počet účastníkov vzdelávania

2.5

V zmysle novej právnej úpravy v prípade, že je dieťa prijaté do zariadenia na základe rozhodnutia o neodkladnom opatrení, CDR v spolupráci orgánom SPODaSK zrealizuje vykonanie odbornej metódy – zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny, posúdenie možností rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa, a to do 2 týždňov od prijatia dieťaťa. Keďže neodkladné opatrenie je procesné opatrenie súdu, je potrebné v krátkom časovom horizonte zhodnotiť situáciu dieťaťa aj možnosti jej riešenia tak, aby bola do riešenia čo najviac zapojená rodina dieťaťa, a to nezávisle na tom, aké opatrenia boli pre dieťa, rodinu vykonané pred rozhodnutím súdu. Na tento účel je možné zorganizovať prípadovú konferenciu, príp. inú obdobnú metódu, ktorá zapája do hodnotenia a hľadania riešení rodičov, širšiu rodinu, ale aj obec, školu a pod.

Tak, ako už bolo uvedené, okrem prípadových konferencií sa v uplynulom období vo významnej miere zvýšil počet organizovaných tzv. stretnutí rodinného kruhu. Vzhľadom na skutočnosť, že v našich podmienkach ide o pomerne málo využívanú metódu tohto charakteru, je potrebné cielene zhodnotiť jej obsah ako aj efekt.

V roku 2020 bol Ústredím PSVaR zabezpečený výcvik „Kordinácia a facilitácia rodinných konferencií - Stretnutí rodinného kruhu (SRK)“ prostredníctvom n.o. Úsmev ako dar, pre 10 zamestnancov vybraných CDR. V októbri 2020 získalo 10 účastníkov výcviku certifikát a v novembri 2020 začalo s aktívnou činnosťou vykonávania odbornej metódy v zmysle § 11 ods. 3 písm. b) bod 5 a § 73 ods. 6 písm. a) zákona č. 305/2005 Z.z., formou SRK. Sprevádzať koordinátorov SRK bude externý zamestnanec Ústredia PSVR. Jeho úlohou bude vypracovať metodiku SRK a zabezpečovať facilitáciu, koučing, supervíziu pre uvedených zamestnancov vybraných CDR.

21. Úloha: **Pilotne odskúšať vo vybraných CDR efektívitu stretnutí rodinného kruhu**

Termín: 30. jún 2021

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR, orgány SPODaSK

Kritérium hodnotenia: pilotne odskúšať a kvalitatívne vyhodnotiť metódu stretnutia rodinného kruhu

22. Úloha:

Zlepšiť prípravu a vykonávanie prípadových konferencií a podobných metód práce

Termín: priebežne; zhodnotenie k 31. 12.

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR, orgány SPODaSK

Kritérium hodnotenia: počet rodín, s ktorými bola metóda vykonaná, podiel rodín, v prípade ktorých boli naplnené určené ciele (čo i len čiastočne) na celkovom počte rodín

2.6

Pri všetkých druhoch pobytového opatrenia súdu je potrebné mať na zreteli udržateľnosť riešenia situácie dieťaťa tak, aby sa po sanácii rodinného prostredia mohlo vrátiť do svojej biologickej rodiny a ak to nie je možné, aby mu bola sprostredkovaná niektorá z foriem NRS.

23. Úloha:

Priebežne sledovať priemernú dĺžku pobytu detí v CDR podľa veku a formy zabezpečovania starostlivosti v organizačnej zložke zariadenia a druhu súdneho rozhodnutia

Termín: trvalý/ročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: písomne spracovaná informácia z monitoringu

24. Úloha

Sledovanie napĺňanie potrieb dieťaťa v CDR a formy zabezpečovania starostlivosti v organizačnej zložke podľa druhu súdneho rozhodnutia

Termín: trvalý/ročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: informácia z monitoringu – podiel detí v sledovanom období s preukázateľným naplnením naplánovaných cieľov

2.7

Pri pobytových opatreniach súdu je prioritou, aby starostlivosť a výchova bola postavená na posilnení a aktivizovaní silných stránok dieťaťa a napĺňaní jeho potrieb v závislosti od aktuálnej životnej situácie a jeho fyzického a mentálneho stavu. Systematickým a dôsledným plánovaním v individuálnom pláne rozvoja osobnosti dieťaťa je potrebné smerovať jeho budúcnosť k samostatnosti, sebarozvoju, identite, aj za jeho aktívnej účasti formou zapojenia dieťaťa do procesu rozhodovania o sebe, ako aj v oblasti fungovania zariadenia.

25. Úloha:

Vytvoriť systém realizácie odborných konferencií na regionálnych úrovniach pre deti a mladých dospelých, organizovaných deťmi a mladými dospelými (s podporou) s cieľom utvoriť priestor na vyjadrenie ich názoru (program a témy odborných konferencií si deti/MD určujú samé)

Termín: minimálne 1x ročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: počet konferencií/počet účastníkov konferencie; spätná väzba vo forme kvalitatívneho hodnotenia získaná od účastníkov konferencie.

26. Úloha:

Zhodnotenie zabezpečenia starostlivosti o maloletých bez sprievodu, vrátane ich zapájania sa do integračných programov, iných aktivít a prehodnotenia lokalizácie skupín pre maloletých bez sprievodu

Termín: 1x ročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR, oddelenia SPODaSK

Kritérium zhodnotenia: informácia zaslaná MPSVR SR

2.8

Do CDR sú často umiestňované deti s rôznym stupňom patologického správania a narušeného psychického vývinu, kde sa ukazuje potreba zabezpečenia odbornej pomoci alebo odborných činností dieťaťu prostredníctvom iných právnických a fyzických osôb napr. reedukácia, prípadne využitie iných odborných činností, ktoré sú zabezpečované prostredníctvom diagnostických centier, reedukačných centier, liečebno-výchovných sanatórií, či iných obdobných zariadení s režimovou formou starostlivosti, a to ambulantnou alebo pobytovou formou na určitú dobu. Najčastejšie sú to poruchy správania, nezvládnuteľné výchovné problémy, páchanie trestnej činnosti alebo kombinácia viacerých porúch a diagnóz, ktoré sa preukážu až počas procesu vstupnej diagnostiky alebo následnou diagnostikou v CDR, príp. je potrebné zabezpečiť odbornú diagnostiku inou právnickou alebo fyzickou osobou.

27. Úloha:

Priebežne sledovať a vyhodnocovať dôvody zabezpečenia odborných činností pobytovou formou v inom zariadení, a podľa druhu súdneho rozhodnutia

Termín: trvalý/ročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: písomne spracovaná správa z monitoringu zahŕňajúca dôvod premiestnenia

28. Úloha:

Vytvoriť postupy posudzovania potrieb a verifikácie dôvodov na podanie návrhu na premiestnenie dieťaťa /zmeny zariadenia

Termín: 30.6.2021

Zodpovední: Ústredie PSVaR s prizvanými odborníkmi

Kritérium hodnotenia: vytvorený systém s nastavením odporúčania pre odborníkov

2.9

Pri absencii špecializovaných (zdravotníckych) zariadení pre deti s ťažkými duševnými poruchami v kombinácii so závažnými poruchami správania, je zriaďovanie ďalších špecializovaných skupín v rámci fungujúcich CDR (naposledy v r.2018 v CDR Snina) iba provizórnym riešením pri absolútnom nedostatku počtu miest v špecializovaných samostatných skupinách pre deti s duševnou poruchou. Keďže ide u týchto detí vo väčšine prípadov o trvalo nepriaznivý zdravotný stav, nemožno očakávať výrazný posun ani v kombinácii s poskytovaním sociálnej služby, ani efekt ambulantných/terénnych opatrení. Tento stav je absolútne neprijateľný pre tieto deti, ostatné deti a v neposlednom rade aj pre zamestnancov.

29. Úloha:

Vo vybraných CDR zabezpečiť otvorenie piatich špecializovaných skupín pre deti s duševnou poruchou

Termín: 31.12.2025

Zodpovední: Ústredie PSVaR

Kritérium hodnotenia: počet novootvorených špecializovaných skupín pre deti s duševnou poruchou každý rok

30. Úloha:

Zrealizovať a vyhodnotiť v spolupráci s hlavným odborníkom MZ SR pre detskú psychiatriu a krajskými odborníkmi pre detskú psychiatriu prieskum zabezpečenia potrebnej psychiatrickej zdravotnej starostlivosti o deti s vážnymi duševnými chorobami v kombinácii s poruchou správania

Termín: 30.6.2021

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR + hlavný odborník

Kritérium hodnotenia: zrealizovaný a vyhodnotený prieskum

2.10

V CDR sú vykonávané opatrenia i pre deti so zdravotným znevýhodnením. Časť tejto skupiny detí si vyžaduje aj poskytovanie potrebnej ošetrovateľskej starostlivosti. Táto skutočnosť do značnej miery ovplyvňuje i proces deinštitucionalizácie, ktorý musí nevyhnutne zohľadňovať osobitné podmienky starostlivosti o zdravotne znevýhodnené deti, špeciálne povinnosť zabezpečiť také fungovanie a organizáciu CDR, ktoré budú spôsobilé reflektovať a hlavne naplňovať právo detí so zdravotným znevýhodnením na integráciu a inklúziu a efektívny prístup k zdravotnej starostlivosti a súvisiacim službám podľa poznatkov súčasnej vedy.

Cieľom v tejto oblasti je zvýšenie kvality poskytovania starostlivosti deťom so zdravotným znevýhodnením vrátane zabezpečenia adekvátnych podmienok na ich integráciu a inklúziu, je preto potrebné prehodnotiť a *de novo* vytvoriť jednotné postupy a štandardy poskytovania starostlivosti deťom so zdravotným znevýhodnením v CDR.

31. Úloha:

Zrealizovať a vyhodnotiť poskytovanie starostlivosti deťom so zdravotným znevýhodnením v CDR (voči kritériám integrácie a inklúzie) v spolupráci s odborníkmi v oblasti zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti a inklúzie detí so zdravotným znevýhodnením.

Termín: 31.3.2021

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR a odborníci v spolupráci s MPSVR SR

Kritérium hodnotenia: zrealizovaný a vyhodnotený prieskum

32. Úloha:

Vypracovať metodické odporúčanie na zabezpečenie podmienok v CDR pre integráciu a inklúziu detí so zdravotným znevýhodnením

Termín: december 2021

Zodpovední: Ústredie PSVaR v spolupráci s MPSVR SR

Kritérium hodnotenia: vypracované a implementované odporúčania

- a) **Vytvoriť Expertnú pracovnú skupinu zameranú na problematiku integrácie a inklúzie detí so zdravotným znevýhodnením umiestnených v špecializovaných samostatných skupinách v centrách pre deti a rodiny vyžadujúcich ošetrovateľskú starostlivosť (ďalej len „Expertná skupina“)**

Termín: jún 2021

Zodpovední: Ústredie PSVaR v spolupráci s MPSVR SR

Kritérium hodnotenia: vytvorenie Expertnej skupiny zloženej zo zástupcov Ústredia PSVaR, MPSVR SR, vybraných CDR, odborníkov v problematike integrácie a inklúzie detí so zdravotným znevýhodnením

- b) **Monitorovanie, vyhodnocovanie a príprava návrhov na aktualizáciu metodického odporúčania**

Termín: priebežne

Zodpovední: Ústredie PSVaR v spolupráci s Expertnou skupinou a MPSVR SR

Kritérium hodnotenia: písomné zhodnotenie praktickej implementácie metodického odporúčania

2.11

Kým v predchádzajúcom období bola realizácia resocializačného programu pre deti a plnoleté fyzické osoby v zariadení v pôsobnosti vyšších územných celkov a zabezpečovali ju výlučne akreditované subjekty, novelou zákona č. 305/2005 Z.z. je zriaďovateľská pôsobnosť týchto zariadení, a teda aj povinnosť zabezpečiť dostatočný počet miest pre deti a aj plnoletých, prenesená na štát – Ústredie PSVaR.

Ústredie PSVaR zareagovalo na potrebu štátom garantovaného resocializačného programu pre deti tak - ako bolo už uvedené - zriadením štátneho CDR s resocializačným programom, doposiaľ neregistrovalo podobnú potrebu pri cieľovej skupine plnoletých. Nakoľko pri formulovaní podmienok pre určovanie siete - dostatočného počtu miest v tomto druhu zariadenia bol zohľadnený dlhodobý vývoj v oblasti, ktorý bol doposiaľ zaznamenaný z informácií samotných zariadení, je potrebné zaviesť systém sledovania vývoja a potrieb v oblasti.

33. Úloha:

Priebežne sledovať a vyhodnocovať nastavenie určenia celkového počtu miest na vykonávanie opatrení pobytovou formou podľa § 57 ods. 1 zákona č. 305/2005 Z. z. v CDR s resocializačným programom k percentuálnemu vyčísleniu počtu obyvateľov SR

Termín: k 31.1.2021 a následne ročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR s resocializačným programom

Kritérium hodnotenia: zhodnotenie stavu k 31.12.

34. Úloha:

Priebežne sledovať a vyhodnocovať efektívnosť naplnenosti počtu miest štátneho CDR s resocializačným programom a akreditovaných CDR s resocializačným programom, zamerať sa na deti umiestnené na pobytové opatrenie súdu, na dohodu a plnoleté fyzické osoby.

Termín: k 31.1.2021 a následne ročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR s resocializačným programom

Kritérium hodnotenia: zhodnotenie stavu k 31. 12. - vyhodnotenie obsadenosti, skladby klientely pobytových opatrení súdu, pobytových opatrení na dohodu pre deti a plnoleté fyzické osoby s porovnaním využitia v štátnych a neštátnych CDR s resocializačným programom

2.12

Medzi oblasti, v ktorých je potrebné skvalitniť podmienky výkonu v rámci fungovania CDR, je oblasť profesionálneho náhradného rodičovstva (ďalej len „PNR“). Doterajšia prax ukázala nevyhnutnosť zmeny právnej úpravy, resp. nevyhnutnosť právnej úpravy statusu PNR.

Po roku 2017 záujem o pracovnú pozíciu PNR neustále klesá, o čom svedčí nižší počet PNR a neobsadené voľné úväzky na túto pozíciu. V praxi je možné identifikovať oblasti, ktoré je potrebné riešiť:

- nevyhovujúce pracovno – právne podmienky vrátane bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (napr. zabezpečenie starostlivosti o dieťa počas čerpania dovolenky PNR, dovolenky),
- dlhodobá záťaž (hrozí vyhorenie a nezvládanie rizikových situácií, profesionálne zlyhanie),
- nedostatočná pripravenosť PNR na prácu s dieťaťom vyžadujúcim špecifické potreby (napr. dieťa s poruchami správania, väčšie dieťa, súrodenecké skupiny a iné),
- riziká nevhodného vplyvu ostatných členov rodiny PNR (nie je testovaná psychologická spôsobilosť).

35. Úloha:

Navrhnuť a pilotne overiť rôzne možnosti zabezpečovania starostlivosti o deti v čase dovolení a dlhodobej neprítomnosti PNR

Termín: 31.3.2021

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: výstup pilotného overenia a návrh parametrov právnej úpravy

36. Úloha:

Priebežne sledovať a vyhodnocovať utváranie podmienok na zabezpečenie výkonu rozhodnutia súdu v PNR, s výnimkou dieťaťa, ktorého zdravotný stav vyžaduje preukázateľne osobitnú starostlivosť v špecializovanej samostatnej skupine alebo ak je to v záujme dieťaťa z dôvodu zachovania súrodeneckých väzieb alebo ak je dieťa umiestnené na základe výchovného opatrenia alebo neodkladného opatrenia, tak, aby bolo každé dieťa do 6 rokov veku zaradené po jeho umiestnení v zariadení výlučne do profesionálnej náhradnej rodiny

Termín: priebežne, k 30.6. a 31. 12.

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: písomný výstup z monitoringu

2.13

V záujme skvalitnenia obsahu práce a vnútorných procesov v CDR je nevyhnutné neustále vytvárať podmienky pre systematické celoživotné vzdelávanie zamestnancov – interné vzdelávacie podujatia organizované CDR (pre všetkých zamestnancov – vrátane PNR), metodické vzdelávacie podujatia (vedené metodikmi Ústredia PSVaR) resp. externé vzdelávania (kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov, dlhodobé terapeutické výcviky a iné) a ciele prípravy zamerané na získavanie špecifických vedomostí a zručností v oblasti práce s rodinami, žiadateľmi o NRS, v oblasti manažmentu osobných financií, prípravy k zodpovednému rodičovstvu a pod.

Z hľadiska aktuálnych potrieb je potrebné zvýšiť vedomosti a zručnosti zamestnancov CDR vykonávajúcich opatrenia ambulantnou formou, terénnou formou ako aj pobytovou formou v oblasti práce s rodinou dieťaťa, v oblasti manažmentu sanácie rodiny, transkulturného prístupu k starostlivosti o deti a v neposlednom rade aj v oblasti psychológie dieťaťa. Zároveň je potrebné zlepšiť aj samotnú ochranu zdravia zamestnancov.

Z dôvodu zamedzenia duplicity neobsahuje Konceptia úlohy súvisiace so vzdelávaním zamestnancov CDR, ktoré vyplývajú z iných rozhodujúcich dokumentov a národných projektov.

37. Úloha:

V spolupráci s Fórom riaditeľov a zamestnancov detských domovov utvárať podmienky na odborné vzdelávanie zamestnancov CDR a v pravidelných intervaloch organizovať pracovné a metodické stretnutia tematicky zamerané na oblasti práce s rodinou a na odborné postupy práce s jednotlivými špecifickými problémami

Termín: priebežne

Zodpovední: Ústredie PSVaR v spolupráci s FRaZ DeD, Úsmev ako dar, n.o.

Kritérium hodnotenia: počet zorganizovaných stretnutí a počet účastníkov

38. Úloha:

Vytvoriť sťažové pracoviská v Centrách pre deti a rodiny pre študentov psychológie, sociálnej práce a pedagogického zamerania

Termín: do 30.6.2021

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: počet sťažových pracovísk

39. Úloha:

Zabezpečenie kurzov prvej pomoci pre zamestnancov CDR v priamom kontakte s deťmi

Termín: priebežne

Zodpovední: CDR

Kritérium hodnotenia: počet kurzov; podiel počtu zúčastnených zamestnancov CDR na celkovom počte zamestnancov v priamom kontakte s deťmi

40. Úloha:

Zabezpečenie očkovania zamestnancov CDR v priamom kontakte s klientmi

Termín: priebežne

Zodpovední: riaditelia CDR

Kritérium hodnotenia: podiel počtu zaočkovaných zamestnancov CDR na celkovom počte zamestnancov v priamom kontakte s klientmi

41. Úloha:

Znižovanie administratívnej náročnosti práce formou rozšírenia IS KIDS do zariadení SPODaSK

Termín: rok 2021

Zodpovední: Ústredie PSVaR, v spolupráci s MPSVR SR

Kritérium hodnotenia: všetky CDR využívajú IS KIDS

3. Finančné zabezpečenie a finančný dopad koncepčných zámerov CDR

Jednou za základných úloh je skvalitnenie fyzických podmienok pre život detí - priestorové podmienky pre bývanie v CDR (zvýšiť štandard pre bývanie, obývacích miestností, stravovacích miestností, priestorov osobnej hygieny, ako aj zvýšiť štandard užívania priestorov pre prácu zamestnancov CDR).

CDR v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia PSVaR zabezpečuje

- štátnym rozpočtom priestorové podmienky, a to najmä:
  - prevádzku CDR - opravy, údržbu, rekonštrukciu interiérov a exteriérov;
  - kúpu nehnuteľností (rodinné domy, byty, budovy, pozemky);
  - výstavbu nehnuteľností (rodinné domy, budovy).
- zámenou majetku štátu priestorové podmienky, a to najmä:
  - spravovaním prebytočného majetku štátu vhodného do realizácie zámeny;
  - zabezpečením riadnej prevádzky zámenou získaných objektov (rodinné domy, byty, budovy, pozemky).
- štrukturálnymi fondmi priestorové podmienky, a to najmä:
  - možnosťou zapojiť sa do čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov;
  - prevádzku a udržateľnosť majetku štátu, ktorý je alebo sa nadobudne prostredníctvom eurofondov do správy CDR.

CDR súčasne môžu priestorové podmienky zabezpečiť prenájmom priestorov (na účel administratívy, výkonu činnosti ambulantnou alebo terénnou formou práce s dieťaťom,

rodinou alebo plnoletou fyzickou osobou, nájmu bytov a domov napr. pre mladých dospelých a pod.).

Plán priestorového zabezpečenia deinštitucionalizácie jednotlivých centier je uvedený v Prílohe č. 2.

Ústredie PSVaR disponuje vzorovými projektovými dokumentáciami, ktoré boli vytvorené v procese podávania žiadostí o NFP v rámci IROP (na výstavbu rodinného domu pre samostatne usporiadanú skupinu/skupinu, rodinného domu pre samostatne usporiadanú skupinu/skupinu spolu s administratívou a výstavbu účelového rodinného domu pre deti so zdravotným znevýhodnením).

Jednou z možností rozšírenia prvku deinštitucionalizácie v CDR je aj kúpa pozemkov a následná výstavba rodinných domov zo štátneho rozpočtu, čo by riešilo vznikajúce komplikácie s kúpou niekoľko ročných rodinných domov, vyžadujúcich si pre účel zariadení rekonštrukcie a v nasledujúcich rokoch zvýšené náklady na prevádzku.

Do 31.12.2025 musia byť priestorové podmienky CDR usporiadané tak, aby v jednej budove – dome/byte boli najviac dve samostatne usporiadané skupiny/skupiny. Vzhľadom na možnosti rozpočtu Ústredia PSVaR v rámci prvku kapitálových výdavkov je nutné primárne zameranie na využitie finančných zdrojov z IROP, resp. centrálnu zámenu prostredníctvom MPSVR SR.

V nižšie uvedenej tabuľke sa nachádza sumár potrieb priestorového zabezpečenia deinštitucionalizácie CDR, vychádzajúci z plánov jednotlivých CDR uvedených v prílohe č. 2.

Sumár priestorových potrieb CDR v procese deinštitucionalizácie CDR*					
kraj/SR	zabezpečenie rodinných domov	zabezpečenie bytov	rekonštrukcia objektov	získanie pozemkov	zriadenie špecializovaných skupín
Bratislavský	6	2	0	áno	nie
Trnavský	22	1	0	nie	4 skupiny pre deti s duševnými poruchami
Nitriansky	22	1	2	áno	nie
Trenčiansky	4	1	2	nie	nie
Banskobystrický	13	3	2	nie	nie
Žilinský	7	0	1	nie	nie
Košický	12	0	2	áno	1 skupina pre deti so syndrómom CAN
Prešovský	9	1	3	áno	nie
SR	95	9	12	13 pozemkov	5 špecializovaných skupín

*odhadovaný počet, konkrétne riešenia sa môžu v čase meniť, napr. úspešnou zamenou majetku sa môže zmeniť spôsob priestorovej deinštitucionalizácie CDR

42. Úloha:

Priebežne sledovať a zabezpečovať materiálo-technické zabezpečenie výkonu opatrení ambulantnou a terénnou formou v CDR, vrátane motorových vozidiel.

Termín: ½ ročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: počet CDR plne vybavených materiálo-technickým zabezpečením (kompletné vybavenie kancelárskych priestorov a pomôcok, informačných technológií, médií a motorových vozidiel).

43. Úloha:

Monitorovať nákladovosť práce s klientom, pre ktorého sa vykonávajú opatrenia ambulantnou a/alebo terénnou formou v CDR v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia PSVaR.

Termín: k 31.03.2021 a každoročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: výpočet priemerných výdavkov na 1 hodinu ambulantnej/terénnej práce s klientom.

44. Úloha:

Monitorovať výdavky pri zabezpečovaní jednotlivých opatrení na špecializovaných samostatných skupinách. Osobitne monitorovať výdavky vykonávania opatrení v CDR, ktoré vykonáva špecializovaný program a CDR, ktoré vykonáva resocializačný program. Osobitne zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia PSVaR a osobitne akreditované subjekty.

Termín: priebežne/polročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: vyčíslenie čerpania finančných prostriedkov na špecializovaných samostatných skupinách, na skupinách so špecializovaným programom a s resocializačným programom, návrh na zmenu ich financovania a platového ohodnotenia ich zamestnancov.

45. Úloha:

V rámci tvorby rozpočtu na nadchádzajúce rozpočtové obdobia predkladať návrhy nárokov na rozpočet v jednotlivých ekonomických kategóriách

Termín: apríl sledovaného obdobia

Zodpovední: Ústredie PSVaR

Kritérium hodnotenia: návrh kvantifikácie výdavkov predložený na sekciu ekonomiky

46. Úloha:

Pripraviť 13 projektov na podporu 13 CDR z IROP

Termín: do roku 2022

Zodpovední: Ústredie PSVaR, CDR

Kritérium hodnotenia: počet predložených projektov

3.1

Ústredie PSVaR na základe zverejneného plánu zabezpečenia vykonávania opatrení prostredníctvom akreditovaných subjektov zabezpečuje v územných obvodoch úradov PSVaR potrebný počet miest na vykonávanie pobytového opatrenia súdu, pobytového opatrenia na základe dohody. Finančný príspevok na zabezpečenie pobytového opatrenia sa poskytuje na každé objednané miesto vo výške preukázaných skutočných výdavkov, najviac do výšky priemerného bežného výdavku určeného pre daný rozpočtový rok. Zároveň Ústredie

PSVaR zabezpečuje potrebný počet hodín na vykonávanie opatrení ambulantnou formou a terénnou formou. Cena jednej hodiny práce je v zmysle § 28 Vyhlášky 103/2018 Z. z. stanovená na 2,5 násobok jednej hodiny z priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca – údaj ŠÚ SR za I. až III.Q predchádzajúceho kalendárneho roka.

Ústredie PSVaR s akreditovanými subjektmi uzatvára zmluvu o poskytnutí finančného príspevku, ktorej súčasťou je aj dohodnutý počet miest, resp. počet hodín pri vykonávaní opatrení ambulantnou/terénnou formou (Príloha č. 4).

Akreditované subjekty majú možnosť od 1.1.2019 požiadať Ústredie PSVaR o pridelenie finančných prostriedkov na kapitálové výdavky, a to max. 10 % sumy pridelených finančných prostriedkov, pričom sú povinné zadefinovať účel a výšku použitého kapitálového finančného príspevku. Akreditované subjekty sú oprávnenými žiadateľmi aj o dotáciu na podporu vykonávania opatrení SPODaSK na MPSVR SR.

47. Úloha

Priebežne sledovať a vyhodnocovať nastavenie určenia celkového počtu miest na vykonávanie opatrení pobytovou formou v CDR k percentuálnemu vyčísleniu počtu obyvateľov SR do 18 rokov

Termín: k 31.12.2021 a následne polročne

Zodpovední: Ústredie PSVaR

Kritérium hodnotenia: písomné vyhodnotenie